

Notat
om
tilvalg af konkursforordningen

1. Baggrund

Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs (herefter 2000-forordningen) indeholder regler om kompetence, lovvalg og gensidig anerkendelse i sager om grænseoverskridende insolvensbehandlinger.

Danmark anmodede i 2001 om at blive tilknyttet konkursforordningen på mellemstatsligt grundlag via en parallelaftale, men fik afslag herpå, idet Kommissionen vurderede, at EU ikke havde den fornødne interesse i en dansk tilknytning.

Kommissionen fremsatte den 12. december 2012 forslag om ændring af 2000-forordningen (KOM(2012) 744) (herefter ”forordningsforslaget”). Der er opnået enighed mellem Rådet og Europa-Parlamentet om forslaget, som forventes endeligt vedtaget i maj 2015.

Nedenfor følger en gennemgang af 2000-forordningen, forordningsforslaget, gældende dansk ret, konsekvenser for danske borgere, virksomheder og myndigheder ved et tilvalg samt økonomiske og administrative konsekvenser.

2. 2000-forordningen (Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs)

2.1. Generelt

Det er et grundlæggende princip i forordningen, at medlemsstaterne skal anerkende hinandens konkurser mv. Det er således udgangspunktet, at insolvensbehandlingen af en skyldner, der har aktiver i flere medlemsstater, skal ske i den stat, hvor centrum for skyldnerens hovedinteresser befinder sig (herefter COMI). En sådan insolvensprocedure kaldes en hovedinsolvensprocedure.

For at beskytte lokale kreditorer indeholder udkastet imidlertid en meget væsentlig undtagelse fra denne hovedregel. Hvis en skyldner har et forretningssted på en anden medlemsstats område end dér, hvor COMI befinder sig, kan der i denne anden stat indledes en såkaldt sekundær insolvensprocedure.

2.2. Anvendelsesområdet

Forordningen finder anvendelse på kollektive insolvensbehandlinger som følge af en skyldners insolvens, der medfører, at skyldneren helt eller delvis mister rådigheden over sit bo, og at der udpeges en kurator, jf. artikel 1, stk. 1. Forordningen skal således ikke blot finde anvendelse på egentlige likvidationsprocedurer som konkurs, men også på forskellige saneringsprocedurer, som ikke åbner mulighed for tvangsrealisering af skyldnerens aktiver.

Forordningen finder ikke anvendelse på forsikringssekskabers og kredit- og investeringsinstitutters insolvens, jf. artikel 1, stk. 2.

Til forordningen er knyttet tre bilag, hvoraf bilag A og B angiver, hvilke af medlemsstaternes nationale insolvensprocedurer mv., der er omfattet af forordningen.

2.3. International kompetence (COMI)

Det følger af forordningens artikel 3, stk. 1, at kompetencen til at indlede hovedinsolvensbehandling er i den medlemsstat, hvor centrum for skyldnerens hovedinteresser (COMI) befinder sig. COMI er det sted, hvor skyldneren normalt forvalter sine interesser, og hvor det således er muligt for tredjemand at identificere stedet. Der er en formodning for, at COMI for selskaber og andre juridiske personer er det vedtægtsmæssige hjemsted.

2.1.4. Lovvalsregler

Forordningen indeholder en række lovvalsregler. Hovedreglen er, at det er lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen er indledt, der gælder for insolvensbehandlingen og dens virkninger, jf. artikel 4, stk. 1, og artikel 28 for så vidt angår sekundære procedurer.

Forordningens artikel 4, stk. 2, indeholder en ikke-udtømmende liste over de elementer, der bestemmes af lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen er indledt, herunder reglerne for, hvilke skyldnere der kan gøres til genstand for en insolvensbehandling, hvilke aktiver der indgår i konkursmassen, skyldners og kurators beføjelser, hvilke fordringer der skal anmeldes, udlodningen, konkursordenen og omkostningerne forbundet med behandlingen.

Forordningens artikel 5-7 indeholder regler om, at indledning af insolvensbehandlingen under de angivne betingelser ikke berører kreditors adgang til at foretage modregning, kreditors eller en tredjemands tinglige rettigheder i aktiver, som tilhører skyldneren, og som på tidspunktet for insolvensbehandlingens indledning befinder sig på en anden medlemsstats område, samt om en sælgers rettigheder på grundlag af et ejendomsforbehold, når genstanden på tidspunktet for insolvensbehandlingens indledning befinder sig i en anden medlemsstat end den, hvor insolvensbehandlingen er indledt.

Insolvensbehandlingens virkning for aftaler vedrørende fast ejendom, rettigheder og forpligtelser for deltagere i et betalings- eller afregningssystem eller i et finansielt marked, arbejdsaftaler og for rettigheder, der kræves noteret i et offentligt register, f.eks. skibe eller luftfartøjer, afgøres efter reglerne i den stat, hvor ejendommen er beliggende, hvis lovgivning gælder for systemet, markedet eller arbejdsaftalen, eller i den stat, hvor registeret føres, jf. artikel 8-11. Spørgsmål om f.eks. lønkravs placering i konkursordenen afgøres således efter lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensen behandles.

2.5. Anerkendelse og kurators beføjelser

Hovedprincippet er som ovenfor nævnt, at medlemsstaterne skal anerkende hinandens indledning af insolvensprocedurer med den begrænsning, at der kan indledes sekundære procedurer. Konkursdekret mv. anerkendes umiddelbart, så snart det får virkning i konkurslandet, jf. artikel 16, stk. 1, og har de samme virkninger, som det har efter lovgivningen i den medlemsstat, hvor proceduren er indledt, jf. artikel 17.

Det betyder bl.a., at der efter indledningen af en hovedinsolvensprocedure ikke længere kan foretages individualforfølgning (f.eks. udlæg) i de andre medlemsstater.

Indtil der er indledt en sekundær insolvensprocedure eller er truffet afgørelse om anvendelse af sikrende retsmidler som følge af en begæring om indledning af insolvensbehandling, kan en kurator som udgangspunkt udøve de beføjelser i de andre medlemsstater, som er tillagt ham ved lovgivningen i konkurslandet, herunder navnlig fjerne skyldnerens genstande fra den medlemsstats område, hvor de befinder sig, jf. artikel 18. Dette angår dog ikke genstande, hvori tredjemand har tinglige rettigheder eller ejendomsforbehold, jf. forordningens artikel 5 og 7. Ved udøvelsen af disse beføjelser skal kurator overholde reglerne i den medlemsstat, hvor han ønsker at handle. Beføjelserne omfatter ikke anvendelsen af tvangsmidler eller retten til at bilægge tvister.

2.6. Offentliggørelse af oplysning om indledning af konkursbehandling og anmeldelse af fordringer

Bekendtgørelse eller notering i offentlige registre i andre medlemsstater om hovedindholdet af afgørelsen om indledning af insolvensproceduren skal ske efter krav fra kurator, eller hvis det kræves efter reglerne i den medlemsstat, på hvilket område skyldneren har et forretningssted, jf. artikel 21 og 22.

Med henblik på at sikre ligebehandling af kreditorerne indeholder forordningen endvidere en bestemmelse om, at kreditorer, der har fået dividende ved en insolvensbehandling i en medlemsstat, først kan deltage i udlodningen i en anden medlemsstat, når de andre kreditorer med samme plads i konkursordenen har fået en tilsvarende dividende, jf. artikel 20, stk. 2.

Er der kendte kreditorer i andre medlemsstater, skal disse efter forordningens artikel 40 underrettes om, at der er indledt en insolvensprocedure. Kreditorer fra andre medlemsstater kan anmelde deres fordringer skriftligt på deres eget sprog, men skal dog på begæring også fremlægge en oversættelse til konkurslandets sprog, jf. artikel 42, stk. 2.

Efter forordningens artikel 32 kan en kreditor anmelde sine fordringer i hovedinsolvensbehandlingen og i alle sekundære insolvensprocedurer. Ligeledes kan såvel kurator

for hovedinsolvensproceduren som kuratorer for sekundære insolvensbehandlinger anmelde fordringer i en anden insolvensbehandling.

2.7. Sekundære insolvensbehandlinger

Hvis der er indledt en hovedinsolvensbehandling, kan der indledes sekundære insolvensbehandlinger i de medlemsstater, hvor skyldneren har et forretningssted, for så vidt angår de aktiver, som befinder sig i den pågældende stat, jf. artikel 3, stk. 2, uden at retterne i den pågældende medlemsstat tager stilling til, om skyldneren er insolvent, jf. artikel 27, stk. 1. En sekundær insolvensprocedure kan kun være en likvidationsprocedure, jf. artikel 3, stk. 3. Et eventuelt overskud fra den sekundære behandling overføres til hovedbehandlingen, jf. artikel 35.

Ud over dem, der efter lovgivningen i den pågældende stat har ret til at indgive begæring om insolvensbehandling, kan anmodning om sekundær insolvensbehandling også fremsættes af kurator for hovedinsolvensbehandlingen, jf. artikel 29.

Det følger af artikel 31, at kuratorerne for henholdsvis hovedbehandlingen og de sekundære procedurer er forpligtede til at samarbejde samt give hinanden oplysninger, som er nyttige for den anden behandling, f.eks. om status for anmeldelse og prøvelse af fordringer. Kurator for hovedbehandlingen skal endvidere have mulighed for at fremsætte forslag vedrørende realisation eller anvendelse af aktiverne i den sekundære behandling.

Herudover er der efter forordningens artikel 33 tillagt kurator i hovedinsolvensproceduren den særlige ret, at han kan anmode om, at afviklingen af den sekundære insolvensbehandling udsættes i højst tre måneder. En begæring herom skal imødekommes, medmindre en udsættelse helt klart måtte være uden interesse for kreditorerne i hovedinsolvensbehandlingen. Imødekommelse af begæringen kan betinges af, at kurator for hovedinsolvensbehandlingen træffer alle passende foranstaltninger for at sikre kreditorernes interesser i den sekundære behandling og enkelte kreditorgruppers interesser. Der er mulighed for yderligere udsættelse i tidsrum af samme længde.

2.8. Afsluttende bestemmelser

På de sagsområder, forordningen vedrører, træder den i stedet for konventioner, der er indgået mellem to eller flere medlemsstater, herunder konventionen mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs, undertegnet i København den 7. november 1933, jf. artikel 44, stk. 1, litra j.

3. Forordningsforslaget (Kommissionens forslag af 12. december 2012 til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 om konkurs (KOM(2012) 744))

3.1. Baggrund

I foråret 2012 afholdt Kommissionen en offentlig høring om konkursforordningen og har efterfølgende udarbejdet en rapport og konsekvensanalyse af forordningens anvendelse i praksis.

På den baggrund fremsatte Kommissionen den 12. december 2012 forslag til ændring af konkursforordningen. Forslaget er i løbet af 2013 og 2014 blevet drøftet i Rådet og EU-Parlamentet, som i december 2014 nåede til politisk enighed om indholdet af den reviderede konkursforordning. Den endelige formelle vedtagelse forventes at ske i maj 2015.

Nedenstående gennemgang sker på baggrund af dokumentet 15414/14 Add1, hvormed der opnåedes politisk enighed på rådsmødet for retlige og indre anliggender den 4. december 2014, og som Formanden for Europa-Parlamentets Retsudvalg (JURI) havde bekræftet, at Europa-Parlamentet kunne tilslutte sig.

3.2. Generelt

Forslaget har til formål at modernisere forordningen for bl.a. at styrke modstandskraften over for økonomiske krisetider og dermed understøtte de økonomiske aktiviteter i EU.

Forslaget har et todelt sigte. For det første er formålet med forslaget at præcisere en række bestemmelser i den nuværende forordning, som har vist sig uklare eller utilstrækkelige. For det andet er formålet at udvide forordningens anvendelsesområde med henblik på fremover at flytte

fokus fra likvidation (afvikling) til rekonstruktion (videreførsel) af insolvente virksomheder. Hermed skabes der bedre muligheder for, at levedygtige virksomheder kan overvinde deres økonomiske problemer.

3.3. Udvidelse af forordningens anvendelsesområde

En række medlemsstater har i deres nationale konkurslovgivning indført bestemmelser om rekonstruktion og andre tilsvarende ordninger for virksomheder med henblik på at skabe det fornødne grundlag for at redde leve-dygtige virksomheder og arbejdspladser frem for at likvidere dem. Endvidere har en række medlemsstater indført mulighed for at opnå gældssanering og andre former for insolvensbehandling for fysiske personer.

Da sådanne nationale ordninger ikke i alle tilfælde er omfattet af anvendelsesområdet for 2000-forordningen og derfor heller ikke skal anerkendes i de andre medlemsstater, kan uenige kreditorer bremse en påbegyndt rekonstruktionsbehandling i én medlemsstat ved at søge at få deres krav fuldbyrdet i en anden medlemsstat (det såkaldte holding-out-problem).

Den reviderede forordnings anvendelsesområde er derfor udvidet til også at omfatte såkaldte hybride ordninger (hvor skyldneren bevarer rådigheden over sine aktiver), samt rekonstruktionsbehandlinger, gældssanering og andre former for insolvensbehandling, jf. artikel 1.

Forordningen finder således anvendelse på hybride ordninger, hvor der ikke udpeges en insolvensbehandler, men hvor skyldners aktiver og forretninger er underlagt domstolskontrol eller domstolstilsyn. Anerkendelsen af insolvensbehandlingens virkninger vil dermed også omfatte de former for insolvensbehandling, hvor skyldner ikke helt eller delvist mister rådigheden over sine aktiver.

Endvidere finder forordningen anvendelse på ordninger, der indledes i en situation, hvor der kun er en risiko for, at skyldneren bliver insolvent, og som har til formål at undgå insolvensbehandling, og tilfælde, hvor en ret giver midlertidigt forbud mod individualforfølgning mod skyldneren med henblik på forhandlinger mellem skyldneren og fordringshaverne om en frivillig ordning.

Forordningen indebærer ikke en pligt for medlemsstaterne til at etablere den type ordninger, som forordningen finder anvendelse på. Forordningen finder således fortsat alene anvendelse på de nationale konkursordninger mv., som fremgår af forordningens bilag A.

3.4. International competence (COMI)

Det er i forordningsforslagets artikel 3 præciseret, hvor COMI befinder sig med henblik på at lette fastlæggelsen heraf i praksis og for dermed at undgå forumshopping.

Formodningsreglen for selskabers og juridiske personers COMI er stedet for det registrerede hjemsted, mens det for selvstændigt erhvervsdrivende er vedkommendes hovedforretningssted. Formodningsreglen finder alene anvendelse, hvis det registrerede hjemsted eller forretningsstedet ikke er flyttet til denne medlemsstat mindre end tre måneder forud for, at der er indgivet anmodning om indledning af insolvensbehandling.

For fysiske personer, der ikke er selvstændigt erhvervsdrivende, formodes COMI at være det sted, hvor den pågældende har bopæl, medmindre den pågældende mindre end seks måneder før indgivelsen af anmodningen om indledning af insolvensbehandling er flyttet til denne medlemsstat.

Forordningens betragtninger indeholder endvidere en præcisering af, under hvilke omstændigheder formodningen bør kunne afkræftes, f.eks. såfremt størstedelen af skyldnerens aktiver befinder sig uden for den pågældende medlemsstat.

Det følger af forordningsforslagets artikel 4, at retten i den medlemsstat, hvor der begæres indledt insolvensbehandling, af egen drift skal efterprøve, om retten er kompetent til at indlede behandlingen. I afgørelsen om, at der indledes en insolvensbehandling, skal angives de grunde, hvorpå retten støtter sin kompetence, herunder især om der er tale om en hovedbehandling eller en sekundær behandling.

Efter forordningsforslagets artikel 5 kan skyldneren og kreditorerne anfægte afgørelsen om at indlede hovedbehandlingen på grundlag af international kompetence, dvs. det kan gøres gældende,

at hovedbehandlingen rettelig skulle have været indledt i en anden medlemsstat. Anfægtelse af andre grunde eller af andre parter kan ske i overensstemmelse med national lovgivning.

Forordningsforslagets artikel 6 tillægger endvidere den medlemsstat, hvor der er indledt insolvensbehandling, kompetence til at behandle sager, der følger direkte af insolvensbehandlingen og har nær tilknytning hertil, f.eks. et anfægtelsessøgsmål, der er anlagt mod sagsøgte i andre medlemsstater, jf. betragtning 34. Der er endvidere mulighed for, at insolvensbehandleren under visse betingelser kan kræve, at andre civile søgsmål med tilknytning til insolvensbehandlingen kan blive behandlet i den samme medlemsstat.

3.5. Lovvalsregler

Forordningsforslaget ændrer ikke på hovedreglen om, at det er lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen er indledt, der gælder for insolvensbehandlingen og dens virkninger, jf. artikel 7, stk. 1, og artikel 35 for så vidt angår sekundære procedurer.

Tilsvarende opretholdes reglerne for så vidt angår tinglige rettigheder mv., jf. ovenfor i pkt. 2.1.4. Der sker dog en tilføjelse for så vidt angår behandlingens virkninger for verserende voldgiftssager, som nu også skal afgøres efter reglerne i den medlemsstat, hvor voldgiftssagen behandles, jf. artikel 18.

Der sker i relation til lovvalsreglerne endvidere en præcisering for så vidt angår kompetencen til at godkende opsigelse eller ændring af aftaler vedrørende fast ejendom, hvor den ret, som indledte hovedinsolvensbehandlingen, har kompetence hertil, hvis dette kræves efter reglerne i den medlemsstat, hvor ejendommen er beliggende, og hvis der ikke er indledt en sekundær behandling i denne medlemsstat, jf. artikel 11.

Tilsvarende præciseres reglerne for arbejdsaftaler, hvor insolvensbehandlingens virkninger afgøres efter de regler, som gælder for aftalen. Retterne i den medlemsstat, hvor sekundær behandling kan blive indledt, bevarer kompetencen til at godkende ændringer eller opsigelse af sådanne aftaler, selvom der ikke er indledt en sekundær behandling i denne stat, jf. artikel 13.

3.6. Anerkendelse og insolvensbehandlerens beføjelser

Hovedprincippet om, at medlemsstaterne skal anerkende hinandens insolvensprocedurer og virkningerne heraf fastholdes. Tilsvarende opretholdes reglerne om insolvensbehandlerens beføjelser, herunder adgangen til at fjerne skyldnerens formuegenstande fra den medlemsstat, hvor de befinder sig, jf. artikel 21.

Insolvensbehandleren har endvidere ret til at deltage i en anden insolvensbehandling på samme måde som en kreditor, navnlig ved at deltage i skiftesamlinger, jf. artikel 45, stk. 3.

3.7. Insolvensregisteret

For at sikre en bedre information af kreditorer og af retter, herunder med henblik på at undgå parallelle insolvensbehandlinger, indeholder forordningsforslaget et krav om, at medlemsstaterne hver især indfører offentlige insolvensregistre med oplysninger om insolvensbehandlinger.

Det er dog frivilligt for medlemsstaterne, om registret skal indeholde oplysninger om insolvensbehandling af enkeltpersoner, der ikke er selvstændigt erhvervsdrivende, forudsat at der sker underretning af kendte udenlandske kreditorer. Krav fra udenlandske kreditorer, der ikke modtager underretning, berøres ikke af insolvensbehandlingen. Vælger medlemsstaterne at inkludere ikke-erhvervsdrivende enkeltpersoner, kan der for at beskytte disses personlige oplysninger opstilles forskellige yderligere krav, f.eks. supplerende søgekriterier eller at det verificeres konkret, at der er en legitim interesse i adgang til oplysningerne.

Registeret skal bl.a. indeholde oplysninger om dato for indledning af insolvensbehandlinger, hvilken ret der har indledt insolvensbehandlingen, hvilken form for insolvensbehandling der er indledt, kompetencegrundlaget, stamdata for skyldneren, kontaktdata for insolvensbehandleren, frist for anmeldelse af krav, og om mulighederne for efter forordningens artikel 5 at anfægte afgørelsen om at indlede insolvensbehandlingen. Der skal være gratis adgang til oplysningerne i registret.

Medlemsstaterne har mulighed for at tilføje yderligere dokumenter eller oplysninger i det nationale register. Der kan kræves gebyr for adgang til sådanne dokumenter eller supplerende oplysninger.

Endvidere skal der foretages en sammenkobling af medlemsstaternes nationale registre med henblik på via e-justiceportalen at skabe central adgang til oplysningerne i systemet. De nationale registre skal opfylde forskellige tekniske krav, for at der kan ske sammenkobling. Disse regler fastsættes ved en gennemførelsesretsakt, jf. artikel 25.

3.8. Sekundære insolvensbehandlinger

2000-forordningens udgangspunkt om, hvornår der kan indledes sekundær insolvensbehandling i en anden medlemsstat, hvor skyldner har et forretningssted, opretholdes.

Forordningsforslaget indeholder imidlertid en række ændringer, som skal sikre en mere effektiv forvaltning af skyldners bo i de situationer, hvor skyldner har forretningssted i en anden medlemsstat.

Der er således efter artikel 36 mulighed for, at insolvensbehandleren i hovedinsolvensbehandlingen kan give et for boet bindende tilsagn om, at de aktiver, som befinder sig i en anden medlemsstat (og hvor der således ville kunne være indledt en sekundær behandling), behandles i hovedinsolvensbehandlingen på samme måde, som hvis der havde været indledt en sekundær procedure (en såkaldt hypotetisk sekundær procedure). Det indebærer bl.a., at reglerne om konkursorden mv. i den medlemsstat, hvor aktiverne befinder sig, skal finde anvendelse. Tilsagnet skal godkendes af kreditorerne i den medlemsstat, hvor aktiverne befinder sig (lokale kreditorer), efter denne medlemsstats regler om kvalificeret flertal og afstemning for vedtagelse af rekonstruktionsplaner.

Hovedinsolvensbehandleren skal inden udlodning underrette de lokale kreditorer. Kreditorer, som finder, at den endelige udlodning er i uoverensstemmelse med det givne tilsagn, kan anfægte udlodningen ved domstolene i den medlemsstat, hvor hovedinsolvensbehandlingen er indledt, efter denne medlemsstats regler, jf. artikel 36, stk. 8. Lokale kreditorer har endvidere adgang til domstolsprøvelse i den medlemsstat, hvor sekundær insolvensbehandling kunne være blevet indledt, med henblik på iværksættelse af foreløbige eller sikrende retsmidler, for at sikre at tilsagnet overholdes. Insolvensbehandleren er ansvarlig for skade, som de lokale kreditorer har lidt ved en manglende overholdelse af tilsagnet.

Den ret, som modtager en anmodning om, at der indledes en sekundær behandling, skal forud for, at der træffes afgørelse herom, underrette insolvensbehandleren i hovedbehandlingen og give denne mulighed for at fremsætte bemærkninger. Hvis der er givet et tilsagn, indledes der på anmodning af insolvensbehandleren ikke en sekundær behandling, såfremt retten finder, at de lokale kreditorers interesser dermed er beskyttet i tilstrækkelig grad. Der er endvidere mulighed for, at retten kan udsætte indledningen af sekundær behandling i op til tre måneder, hvis der er forhandlinger mellem skyldneren og kreditorerne i hovedbehandlingen, og der er truffet passende foranstaltninger for at sikre de lokale kreditorers interesser.

Der er endvidere mulighed for, at insolvensbehandleren i hovedsagen kan anmode den ret, som har truffet afgørelse om indledningen af en sekundær behandling, om at anvende en anden form for insolvensbehandling, f.eks. en rekonstruktion i stedet for en konkurs, såfremt betingelserne herfor efter national ret er opfyldt, og det er hensigtsmæssigt i forhold til de lokale kreditorer og sammenhængen mellem hoved- og sekundærbehandlingen.

2000-forordningens muligheder for, at hovedinsolvensbehandleren kan anmode den ret, som har indledt den sekundære behandling, om at udsætte realisationen af aktiver, opretholdes.

Insolvensbehandleren i hovedsagen har endvidere mulighed for at anfægte afgørelsen om indledning af en sekundær procedure, jf. artikel 39, og foreslå rekonstruktionsplaner, jf. artikel 47.

3.9. Samarbejde og kommunikation

Det følger af forordningsforslagets artikel 41 og 42, at insolvensbehandlerne og retterne i hovedbehandlingen og de sekundære behandlinger skal samarbejde, i det omfang det ikke er uforeneligt med de regler, der gælder for de respektive behandlinger. Pligten består bl.a. i en gensidig pligt til udveksling af oplysninger.

3.10. Offentliggørelse af oplysning om indledning af konkursbehandling og anmeldelse af fordringer

Insolvensbehandleren skal kræve, at der sker bekendtgørelse af afgørelsen om indledning af insolvensbehandlingen i de medlemsstater, hvor skyldneren har forretningssteder, og kan kræve det, hvor det i øvrigt skønnes nødvendigt, jf. artikel 28.

På tilsvarende måde skal insolvensbehandleren efter artikel 29 træffe alle nødvendige foranstaltninger, for at sikre at der sker registrering af oplysninger om indledningen af insolvensbehandlingen i tingbogen og selskabsregisteret eller andet offentligt register, hvis dette kræves efter national lovgivning i den medlemsstat, hvor forretningsstedet eller den faste ejendom er registreret. Insolvensbehandleren kan endvidere anmode om sådan registrering i andre medlemsstater, hvis dette er tilladt efter reglerne dér.

Forordningens artikel 54 indeholder en pligt for retterne eller insolvensbehandlerne til at underrette kendte udenlandske kreditorer ved hjælp af en standardformular.

Kreditorerne har adgang til at anmelde krav i hovedbehandlingen og i sekundære behandlinger, og dette kan også ske ved hjælp af en standardformular, jf. artikel 55. Forordningen indeholder et krav om, at kreditorer i andre medlemsstater har en frist på mindst 30 dage, efter oplysningen om behandlingens indledning er indført i insolvensregistret, til at anmelde krav, jf. artikel 55.

2000-forordningens princip om, at der ikke kan opnås dobbeltdækning ved at anmelde et krav i flere insolvensbehandlinger i forskellige medlemsstater, opretholdes, jf. forordningsforslagets artikel 23, stk. 2.

Med henblik på at sikre ligebehandling af kreditorerne indeholder forordningen endvidere en bestemmelse om, at kreditorer, der har fået dividende ved en insolvensbehandling i en medlemsstat, først kan deltage i udlodningen i en anden medlemsstat, når de andre kreditorer med samme plads i konkursordenen har fået en tilsvarende dividende, jf. artikel 20, stk. 2.

3.11. Afslutning af insolvensbehandling

En afslutning af en insolvensbehandling er ikke til hinder for, at en anden igangværende behandling fortsætter. Opløsning af virksomheder og juridiske personer kan først ske, når samtlige

behandlinger er afsluttet, eller insolvensbehandlerne giver deres samtykke hertil, jf. forordningsforslagets artikel 48.

3.12. Koncerner

Forordningsforslagets kapitel V indeholder bestemmelser om, at der ved insolvensbehandling af koncernforbundne virksomheder ligesom ved sekundær insolvensbehandling indtræder pligt til samarbejde mellem de implicerede retter og insolvensbehandlere. Der skal således bl.a. ske udveksling af relevante oplysninger og undersøgelse af muligheden for en samlet rekonstruktion af koncernen.

Forordningsforslaget giver endvidere mulighed for, at der efter begæring fra en berørt insolvensbehandler kan indledes en koordineret behandling af en koncern, hvor der udpeges en koordinator. Den ret, som først anmodes om at indlede en koordineret behandling, er enekompetent hertil, medmindre mindst to tredjedele af de involverede insolvensbehandlere aftaler, at en anden ret skal være kompetent. Den kompetente ret indleder behandlingen og underretter de berørte insolvensbehandlere herom, hvis en sådan koordineret behandling er hensigtsmæssig for at lette den faktiske administration af behandlingen, og hvis ingen kreditorer dermed forventes stillet økonomisk ringere. De berørte insolvensbehandlere har mulighed for at gøre indsigelse over for indledningen af den koordinerede procedure inden for 30 dage, hvorefter behandlingen ikke bliver omfattet af den koordinerede behandling. Der er visse muligheder for, at insolvensbehandlinger, der ikke er omfattet af den koordinerede behandling, efterfølgende kan indtræde.

Koordinatoren skal opfylde betingelserne efter national ret for at fungere som insolvensbehandler og skal være uafhængig af de insolvensbehandlere, som er involveret i insolvensbehandlingen af koncernen. Koordinatoren skal bl.a. udarbejde anbefalinger til insolvensbehandlerne samt foreslå en koncernkoordineringsplan. Koordinatoren kan endvidere blive inddraget i en konkret behandling af et koncernmedlem, jf. artikel 72, stk. 2, litra a.

Omkostningerne forbundet med den koordinerede behandling deles mellem de deltagende koncernmedlemmer. Hvis et medlem fremkommer med indsigelser, træffer den ret, som har indledt den koordinerede behandling, afgørelse om sagsomkostningerne.

3.13. Databeskyttelse og anvendelsestidspunkt

Forordningen indeholder en række bestemmelser om databeskyttelse i forhold til tilsyn med insolvensregisteret.

Forordningen finder anvendelse to år efter ikrafttræden, dvs. formentlig i foråret 2017, med undtagelse af reglerne om etablering af nationale insolvensregistre, som finder anvendelse tre år efter ikrafttræden, og reglerne om sammenkobling heraf, som finder anvendelse fire år efter ikrafttræden.

4. Gældende dansk ret

4.1. International kompetence

Den internationale kompetence reguleres i konkurslovens § 3, hvorefter konkursloven finder anvendelse på rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering i forhold til skyldnere, der udøver erhvervmæssig virksomhed i Danmark, eller subsidiært – hvis skyldneren ikke udøver erhvervmæssig virksomhed i Danmark – har hjemting i Danmark.

Det følger af forarbejderne til konkursloven, at en skyldner kan anses for at udøve virksomhed fra det sted, hvor forretningsledelsen befinder sig¹. Det er antaget i teorien², at 2000-forordningens COMI-begreb er ganske rammende for konkurslovens erhvervsudøvelsesbegreb.

Det er fast antaget i teorien, at en dansk insolvensbehandling omfatter alle skyldners aktiver, uanset hvor i verden, de befinder sig. Hvorvidt det danske konkursdekret anerkendes i udlandet, og boet dermed er i stand til at sætte sig i besiddelse af aktiver, der befinder sig dér, afhænger imidlertid af lovgivningen i det land, hvor genstandene befinder sig.

Danmark indgik den 7. november 1933 konvention om konkurs med de øvrige nordiske lande. Det følger af konventionens artikel 1, at erklæres en skyldner konkurs i et nordisk land, skal konkursen

¹ Betænkning (1971) nr. 606 om konkurs og tvangsakkord; s. 53.

² Lindencrone og Ørgaard; Konkursloven med kommentarer; 12. udg.; s. 106.

også omfatte skyldners aktiver i de øvrige nordiske lande. Konventionen indeholder bl.a. bestemmelser om lovvalg, registrering af konkurs og anerkendelse af afgørelse om konkurs. Konventionen omfatter ikke andre former for insolvensbehandling.

4.2. Dansk anerkendelse af udenlandske afgørelser om insolvensbehandling

Konkurslovens § 6 indeholder en hjemmel for justitsministeren til at fastsætte bestemmelser, hvorefter afgørelser af udenlandske domstole og myndigheder vedrørende konkurs, rekonstruktionsbehandling og anden lignende insolvensbehandling skal have bindende virkning og kunne fuldbyrdes i Danmark, såfremt de har sådanne virkninger i den stat, hvor afgørelsen er truffet, og anerkendelsen og fuldbyrdelsen ikke ville være åbenbart uforenelig med dansk lovgivning. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser om, under hvilke betingelser en fremmed stats lovgivning kommer til anvendelse ved bestemmelsen af retsvirkningerne af sådanne insolvensbehandlinger og om bostyrets adgang til at udøve de beføjelser, som tilkommer det efter lovgivningen i den stat, hvor bostyret er udpeget. Den nordiske konkurskonvention er hovedsageligt implementeret på andet grundlag³.

Virkningen i Danmark af indledningen af insolvensbehandling i udlandet er efter retspraksis uklar, men det antages i litteraturen, at et udenlandsk konkursbo formentlig har ret til skyldnerens danske aktiver, men at det må anses for tvivlsomt, om det udenlandske konkursbo er beskyttet eller kan beskyttes mod dansk individualforfølgning, og om det udenlandske bo kan få fogedrettens bistand til at blive indsat i besiddelsen af de danske aktiver⁴.

Det gælder dog ikke, hvis der er tale om en konkursafgørelse fra et af de lande, som er omfattet af den nordiske konkurskonvention, jf. konventionens artikel 1.

4.3. Bekendtgørelse i Statstidende

³ Konventionen blev oprindeligt gennemført ved to anordninger (nr. 271 og 272 af 4. oktober 1935) i medfør af lov nr. 35 af 14. februar 1934 angående Konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om konkurs. De senere ændringer i konventionen i 1977 og 1982 blev gennemført ved henholdsvis den nordiske domslov, jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 15. september 1986 om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav, og ved ændringsanordninger i 1983, jf. anordning nr. 158 og 159 af 28. april 1983. Ændringsanordningerne fra 1983 har bl.a. hjemmel i konkurslovens § 6.

⁴ Rammeskov Bang-Pedersen, Christensen og Jensen; Konkurs; 1. udg. 2014; s. 37.

Skifteretten indrykker efter indledningen af rekonstruktion (konkurslovens § 13), konkurs (konkurslovens § 109) eller gældssanering (konkurslovens § 208) en bekendtgørelse i Statstidende.

5. Konsekvenser

5.1. Generelt

Nedenfor gennemgås en række forskelle mellem forordningsforslaget og de gældende danske regler. Der tages således udgangspunkt i forordningsforslaget (dokument nr. 15414/14 Add1), der forventes endeligt vedtaget i maj 2015, hvorefter den reviderede forordning finder anvendelse i medlemsstaterne to år efter ikrafttræden, dvs. formentlig i foråret 2017. Måtte der ske et dansk tilvalg af konkursforordningen inden dette tidspunkt, vil det i mellemtiden være 2000-forordningen, som vil finde anvendelse.

5.2. Anerkendelse og fuldbyrdelse

Et tilvalg af forordningen vil betyde, at de andre medlemsstater skal anerkende danske insolvensprocedurer og omvendt. Konkursdekret mv. og virkningerne heraf skal anerkendes i de øvrige medlemsstater, så snart insolvensproceduren får virkning i konkurslandet, og har umiddelbart de samme virkninger dér, som det har efter lovgivningen i den medlemsstat, hvor proceduren er indledt.

Det betyder bl.a., at der efter indledningen af en hovedinsolvensprocedure i Danmark ikke længere kan foretages individualforfølgning (f.eks. udlæg) i de andre medlemsstater i aktiver omfattet af konkursen mv.

Det bemærkes, at den omarbejdede Bruxelles I-forordning⁵, som Danmark deltager i gennem parallelaftale, ikke finder anvendelse på konkurs, akkord og andre lignende ordninger, jf. Bruxelles I-forordningens artikel 1, stk. 2, litra b.

⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

5.3. Kompetence og lovvalg

Et tilvalg af forordningen vil have den konsekvens, at spørgsmålet om kompetencen til at behandle en konkret insolvenssag, som er omfattet af forordningen, afgøres en gang for alle. Det betyder samtidig, at en virksomhed har vanskeligere ved at unddrage sig kreditorer ved kort tid inden en konkurs at flytte det registrerede hjemsted til en medlemsstat med mere lempelige konkursregler.

Spørgsmålet om, hvilket lands regler der skal finde anvendelse, afgøres efter forordningen, hvor hovedreglen er, at insolvensbehandlingen sker efter lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen foregår. Eksempelvis vil krav fra eventuelle danske ansatte i en virksomhed, som er omfattet af en hovedinsolvensbehandling i en anden medlemsstat, skulle behandles i den medlemsstat efter reglerne dér. Såfremt arbejdet er udført i Danmark, vil arbejdstagerne imidlertid fortsat være omfattet af systemet i Lønmodtagernes Garantifond i Danmark.

5.4. Insolvensbehandlerens beføjelser

Et tilvalg af forordningen vil indebære, at en insolvensbehandler fra en hovedinsolvensbehandling i en anden medlemsstat kan agere i Danmark. F.eks. vil insolvensbehandleren kunne udføre formuegenstande, som befinder sig her i landet, eller sørge for, at formuegenstande realiseres med henblik på, at provenuet kan indgå i boet. Insolvensbehandleren vil dog ikke kunne anvende tvang over for danske borgere og virksomheder. På tilsvarende måde vil en insolvensbehandler, som er udpeget i en dansk insolvenssag, som er omfattet af forordningen, kunne agere i andre medlemsstater.

Et tilvalg af forordningen vil endvidere indebære, at en insolvensbehandler fra en hovedinsolvensbehandling i en anden medlemsstat har adgang til at deltage i en dansk insolvensbehandling på samme måde som en kreditor. En dansk insolvensbehandler vil have samme rettigheder i forhold til insolvensbehandlinger i andre medlemsstater.

5.5. Insolvensregisteret

Et tilvalg af forordningen vil betyde, at der skal oprettes et dansk offentligt tilgængeligt insolvensregister med oplysninger om insolvensbehandlinger, og at registret skal sammenkobles med de øvrige medlemsstaters registre via EU's e-justiceportal.

Erhvervs- og Vækstministeriet har oplyst følgende:

”Det vurderes umiddelbart, at et dansk insolvensregister mest naturligt etableres som et selvstændigt register uden for CVR-registeret (ligesom konkurskarantænerregisteret, jf. nedenfor). Dette skyldes, at visse af de informationer, insolvensregisteret skal omfatte, ikke har en naturlig sammenhæng med informationerne indeholdt i CVR-registeret.

Reglerne om førelsen af et insolvensregister vil umiddelbart kunne laves i en bekendtgørelse, og hjemlen hertil vil mest naturligt kunne placeres i konkursloven, ligesom tilfældet er med konkurskarantænerregisteret. Bekendtgørelsen vil skulle indeholde bestemmelser om, hvem der skal kunne indberette, hvem der fører registeret, hvilke oplysninger der skal registreres, mv. Oplysningerne, der skal offentliggøres i registeret, vil skulle komme fra og indberettes af den relevante skifteret, svarende til den model, der kendes fra konkurskarantænerregisteret. Insolvensregisteret skal i henhold til forordningen være offentligt og skal på sigt sammenkobles med de andre medlemsstaters tilsvarende registre, således at der kan søges på tværs af landegrænser.

Konkurskarantænerregisteret

1. maj 2013 blev konkursloven ændret og der blev indført regler om konkurskarantæne⁶. Det er skifteretten, der efter kurators begæring kan pålægge en person under nogle nærmere opregnede betingelser i konkurslovens § 157 (groft uforsvarlig forretningsførelse, fristdag osv.) konkurskarantæne. Der pålægges således ikke konkurskarantæne, fordi man er gået konkurs, men fordi der i forbindelse med en konkurs foreligger nogle forhold, der må antages at gøre den pågældende uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed.

⁶ Lov nr. 429 af 1. maj 2013 om ændring af konkursloven, retsplejeloven og retsafgiftsloven.

Karantænen registreres af skifteretten i et register, der føres hos Erhvervsstyrelsen, jf. konkurslovens § 169. Erhvervs- og vækstministeren har efter forhandling med justitsministeren og med hjemmel i konkurslovens § 169, stk. 2, udstedt en bekendtgørelse om førelsen af registeret. Registeret er et separat register, der føres uafhængigt af CVR-registeret. Der er ikke offentlig adgang til konkurskarantæneregistret. Skifteretten kan videregive oplysninger fra registret til en kurator eller rekonstruktør, når skifteretten vurderer, at det er nødvendigt for kuratorens eller rekonstruktørens varetagelse af sit hverv.

Udviklingen og etableringen af registeret tog ca. et år. Det vurderes umiddelbart at udvikling og etablering af et insolvensregister vil ligge inden for en lignende tidsramme, men det kræver en nærmere undersøgelse, før der kan gives et konkret bud.”

Danske borgere og virksomheder vil via EU's e-justiceportal have adgang til at undersøge, om der er indledt insolvensbehandlinger vedrørende kontraktsparter i andre medlemsstater. Registeret, som supplerer insolvensbehandlerens pligt til at underrette kendte kreditorer, gør det samlet set nemmere for danske kreditorer at blive bekendt med insolvensbehandlinger i andre medlemsstater, hvilket dermed øger mulighederne for at anmelde krav rettidigt. Forordningen fastsætter en mindstefrist for udenlandske kreditorers anmeldelse af krav i en insolvensbehandling, der løber fra det tidspunkt, hvor oplysning om indledning af insolvensbehandlingen indføres i insolvensregisteret.

5.6. Sekundære procedurer

Et tilvalg af forordningen vil medføre, at der ikke kan indledes en hovedinsolvensbehandling i Danmark, hvis COMI er i en anden medlemsstat. Hvis der er et forretningssted i Danmark, kan der imidlertid indledes en *sekundær* insolvensbehandling, der kun omfatter aktiver i Danmark. Hvis hovedbehandlingen i en anden medlemsstat er indledt som følge af, at skyldneren var insolvent, undersøger den danske skifteret, der anmodes om at indlede en sekundær insolvensbehandling, ikke skyldners insolvens på ny.

I visse situationer vil en dansk skifteret efter forordningen heller ikke indlede en sekundær insolvensbehandling, hvis den vurderer, at kurators tilsagn om behandling af de danske kreditorers krav under hovedinsolvensbehandlingen efter danske regler om konkursordenen mv. tilstrækkeligt

beskytter deres interesser (hypotetisk sekundær procedure), jf. ovenfor i pkt. 3.8. Denne mulighed for ikke at indlede en insolvensbehandling modsvarer af betingelser i forordningen om, at et flertal af de danske kreditorer skal have accepteret denne løsning.

Et tilvalg vil endvidere betyde, at en dansk skifteret i visse situationer kan iværksætte en anden type insolvensbehandling, end der er anmodet om fra en dansk kreditor, f.eks. en rekonstruktion i stedet for en konkurs, jf. ovenfor i pkt. 3.8. Denne adgang til ensretning af hoved- og sekundærprocedurer bryder med princippet i konkursloven om, at det er den anmodende part selv, som tager stilling til, hvilken insolvensbehandling der – såfremt betingelserne herfor er opfyldt – skal indledes. Ligesom for spørgsmålet om, hvorvidt der overhovedet indledes en sekundær insolvensbehandling, vil en ændring af insolvensbehandlingens type imidlertid kræve, at skifteretten vurderer, at den ændrede type er den mest hensigtsmæssige.

5.7. Koncerner

Et tilvalg af forordningen vil betyde, at insolvensbehandling af en dansk del af en koncern kan indgå i en koordineret behandling sammen med behandlingen af andre dele af koncernen i andre medlemsstater. En dansk skifteret kan – såfremt den først anmodes herom – efter omstændighederne være enekompetent til at håndtere sådanne koordinerede behandlinger, hvilket bl.a. indebærer, at der skal udpeges en koordinator.

5.8. Underretning og bekendtgørelse

Det følger af forordningsforslagets artikel 54, stk. 1, at retten, som har indledt hovedinsolvensbehandlingen, eller den af retten udpegede insolvensbehandler, skal underrette kendte kreditorer i andre medlemsstater

Det fremgår endvidere, at fordringer skal anmeldes i insolvensbehandlingen efter de regler, som gælder i den medlemsstat, hvor behandlingen er indledt, men at denne periode for så vidt angår kreditorer fra andre medlemsstater skal være på mindst 30 dage fra tidspunktet for bekendtgørelsen om insolvensbehandlingens indledning i det nationale insolvensregister. Dette adskiller sig fra de forskellige frister for de af konkurslovens omfattede insolvensprocedurer.

Et tilvalg af forordningen vil medføre, at hovedinsolvensbehandlere i andre medlemsstater har pligt til at underrette kendte danske kreditorer om, at der er indledt en insolvensbehandling i en anden medlemsstat, og at danske kreditorer kan anmelde krav ved anvendelse af en standardformular.

6. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Det følger af Traktatens artikel 288, at en forordning er almenyldig. Den er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat. Det følger heraf, at en forordning hverken må eller skal gennemføres i national ret. En forordning kan imidlertid indeholde direkte krav til udformningen af national lovgivning eller på anden indirekte måde forudsætte ledsagende national lovgivning for at kunne fungere.

Konkursforordningen kan således som udgangspunkt stå alene.

Der vil dog være behov for en nærmere lovteknisk gennemgang af, hvilke lovændringer der vil være behov for, for at sikre forordningens praktiske anvendelse, herunder bl.a. i forhold til etableringen af et insolvensregister.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

Et tilvalg af konkursforordningen vurderes foreløbigt at kunne medføre, at danske domstole skal behandle flere sager end tidligere, herunder f.eks. sager om fuldbyrdelse af andre landes insolvensretlige afgørelser, sager om partiel konkurs af udenlandske selskabers erhvervsvirksomhed i Danmark, sager vedrørende hvor en koncern skal anses for at have hjemsted og dermed underlægges hovedkonkursbehandling samt kæremål i relation til sidstnævnte.

Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt for Domstolsstyrelsen at give et nærmere skøn over det forventede omfang af og ressourceforbrug ved sådanne sager.

Forordningen lægger endvidere op til, at der skal være et øget samarbejde mellem kuratorer og retter, særligt i sager med hovedbehandling og sekundære behandlinger. Hertil kommer, at danske

domstole efter begæring i særlige tilfælde kan udpeges som koordinator i koncernkonkurser. Det må dog antages, at det sjældent vil forekomme, at en sådan anmodning skal behandles af en dansk domstol. Dette vurderes isoleret set ikke at medføre meromkostninger af betydning.

Erhvervs- og Vækstministeriet vurderer umiddelbart, at omkostningerne ved etablering af et offentligt konkursregister skønsmæssigt vil udgøre op mod ca. 9 mio. kr., heraf ca. 6 mio. kr. i investeringsudgifter, ca. 0,5 mio. kr. i øvrige projektudgifter og 3 mio. kr. i personaleudgifter. Skønnet er bl.a. baseret på erfaringerne fra udviklingen af det ikke offentligt tilgængelige konkurskarantænerregister.

Endvidere skønnes det, at der vil være mindre udgifter til løbende it-drift/vedligehold af registret samt løbende support af brugere og håndtering af henvendelser mv. vedrørende registret.

Det skal understreges, at skønnet er behæftet med nogen usikkerhed, og at en mere præcis estimering forudsætter, at der gennemføres en nærmere undersøgelse af de krav, der stilles til registerets funktionalitet mv.